

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Emigrantlitteraturen (1872)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 104. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992359694544/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

ligger vor Samvittighed og befrir os fra ethvert andet Aag. De véd, at den Opdragelse, jeg har modtaget, langt fra at trælbinde min Aand, snarere har gjort den altfor uafhængig. Det er muligt, at endog overtroiske Forestillinger passer bedre for Kvindernes Bestemmelse end Aandsfrihed; vi svage og vaklende Væsener trænger i alle Retninger til Støtte, og Kærligheden er en Slags Lettroenhed, der maaske er tilbøjelig til at forene sig med alle de andre Arter af Lettroenhed og Overtro; men den ædle Beskytter af min Ungdom havde Agtelse nok for min Karakter til at ville udvikle min Fornuft, og aldrig har han forlangt af mig, at jeg skulde antage nogen Mening uprøvet. Jeg kan da tale med Dem om den Religion, jeg elsker, som om ethvert andet Æmne, mit Hjerte og min Forstand frit har prøvet, og De kan ikke tilskrive det, jeg vil sige Dem, paabudne Vaner eller Barndommens uovervejede Indtryk . . . Sæt Dem da ikke, Léonce, imod den Trost, som den naturlige Religion skænker os.» Man hører Efterklangen af Rousseau, Reaktionen mod Voltaire i denne Præken, som Neckers Datter lægger sit andet Jeg i Munden.

Men Handlingen udvikler sig, og snart lader den unaturlige Forbindelse sig ikke mere opretholde, den unaturlige Ulykke sig ikke mere udholde. Henri de Lebensei skriver det Brev for at tilraade Skilsmisse, der blev Romanens Ulykke og der som en Brandfakkelløst faldt ned i den kirkelige Lejr. Han siger til Delphine: «Den, som De elsker, er Dem bestandig værdig, Frue; men hverken hans eller Deres Følelse formaar Noget mod den Situation, hvori en ufykkelig Skæbne har stillet Dem begge. Der staar kun ét Middel tilbage til at genoprette Deres Rygte og til at genvinde Lykken. Saml for at høre mig alle Deres Kræfter. Léonce er ikke uigenkaldeligt knyttet til Mathilde. Léonce kan endnu blive Deres Ægtefælle; Skilsmisse vil om en Maaned blive vedtaget af den lovgivende Forsamling.» Man erindre, at Bogen fremkom paa en Tid, da det katolske Ægteskab blev genindført i Frankrig.

Her følger endnu nogle Steder af hans Brev: «De, der fordømmer Skilsmisse, hævder, at deres Anskuelse er mest moralsk; var det saa, burde oprigtige Tænkere antage den; thi Tankens første Formaal er at lære os vore Pligter at kende i deres hele Udstrækning; men jeg vil i Forening med Dem undersøge, om de Grundsætninger, der bringer mig til at bifalde Skilsmisse, ikke stemmer overens med Menneskets Natur og med de men-